

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки,

молоді та спорту України

29 березня 2012 року № 384

(у редакції наказу Міністерства освіти
і науки України

від 05 червня 2013 року № 683)

Форма № Н-3.03

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Боберська К.Г. – старший викладач кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Геєць І.А. – к.ю.н., доцент кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Селіхов Д.А. – к.ю.н., доц. кафедри теорії права та конституційного права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету Ярослава Мудрого.

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри правознавства,
протокол № 10 від 31 травня 2016 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

УЗГОДЖЕНО

На засіданні науково-методичної групи з
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»,
протокол № 3 від 31 травня 2016 р.
Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г.В.

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
«__» _____ 2016 р.
_____ проф. Рогоза М.Є.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «бакалавра» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

Сучасне міжнародне право допомагає пізнати глибинні процеси й особливості становлення, розвитку і функціонування правової системи своєї держави та інших країн, що перебувають у процесі загальносвітового розвитку. В умовах посилення у світі процесів глобалізації застосування норм та принципів міжнародного права стає для України на сьогодні надважливим з огляду на все більш зростаючу зовнішньополітичну діяльність нашої держави. Міждержавні зв'язки у сфері юридичної співпраці є на сьогодні вагомими і спрямовані на вирішення основних глобальних проблем людства та усунення міждержавних конфліктів. Саме тому вивчення основ міжнародного права є надзвичайно актуальним і потребує скрупульозного відношення до себе.

Предмет навчальної дисципліни загалом становить правове регулювання міжнародних відносин, що включає норми найважливіших галузей міжнародного права та інші правові засоби, за допомогою яких зазначені відносини набувають правового змісту, відбувається застосування та реалізація права, а також охорона міжнародного правопорядку.

Міждисциплінарні зв'язки визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом базових та гуманітарних, а також юридичних дисциплін. Програма враховує набуті студентами знання під час вивчення курсів «Теорія держави та права», «Господарське право», «Кримінальне право», «Цивільний процес», «Господарське право», «Комерційне право», «Договірне право» та готує їх до вивчення у майбутньому інших навчальних дисциплін.

Пропонована програма навчальної дисципліни «Міжнародне право» є системним викладенням сучасного міжнародного права згідно з українською міжнародно-правовою концепцією. Навчальна програма охоплює теорію міжнародного публічного права та майже всі його традиційні галузі, зокрема: поняття та джерела міжнародного права; його суб'єкти, створення і реалізація норм міжнародного права; основні принципи міжнародного права; відповідальність у міжнародному праві; територія і міжнародне право; право міжнародних договорів; міжнародне гуманітарне право; право зовнішніх зносин; право міжнародних організацій; міжнародне морське, повітряне та космічне право; міжнародне економічне право; міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю; мирні засоби розв'язання міжнародних спорів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Загальна частина міжнародного права

Модуль 2. Особлива частина міжнародного права

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення дисципліни є усвідомлення студентами основних проблем міжнародного права та суті основоположних міжнародних договорів, особливо тих, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; осмислення загальних принципів міжнародного права та особливостей правового регулювання міждержавних відносин; вироблення вмінь роботи з нормативним матеріалом при вирішенні конкретних правових ситуацій, які можуть виникати у реальних міждержавних відносинах; формування у студентів юридичного мислення, політичної та правової культури, зацікавленості їх у поглибленні та розширенні правового світогляду тощо.

1.2. **Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» є організація у навчальному процесі педагогічної взаємодії, в результаті якої студентами будуть засвоєні основні поняття теорії міжнародного права, сформовані чіткі уявлення про структуру системи міжнародного права, з'ясовані особливості предмета і метода правового регулювання низки галузей міжнародного права, засвоєні фундаментальні положення найважливіших міжнародно-правових джерел, сформовані вміння і навички самостійного пошуку необхідних міжнародно-правових актів та правильного їх використання.

1.3. **Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:**

знати:

- визначення понять, що характеризують базові елементи механізму регулювання міжнародно-правових відносин;
- зміст основних принципів міжнародного публічного права;
- перелік провідних галузей міжнародного права, їх ідентифікуючі ознаки (предмет і метод правового регулювання);
- назви, структуру і зміст основних положень найважливіших міжнародних договорів;
- види міжнародно-правової відповідальності, їх відмінності.

вміти:

- знаходити в системі джерел міжнародного права необхідний для вирішення конкретної юридичної ситуації правовий документ;
- виокремлювати елементи структури окремої матеріально-правової норми права та складові колізійної норми права;
- виявляти співвідношення змісту норм міжнародного і національного права;
- тлумачити зміст норми міжнародного права, використовуючи базові поняття правознавства;
- уміти на практиці застосувати набуті знання.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1

Загальна частина міжнародного права

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Поняття сучасного міжнародного права, його особливості та соціальна природа. Міжнародне право, як сукупність договірних і звичаєвих норм, що регулюють відносини суб'єктів міжнародного права в процесі їх міжнародного спілкування. Предмет і об'єкт міжнародного права. Основні риси сучасного міжнародного права. Об'єктивна потреба забезпечення загальнолюдських цінностей. Природа юридично обов'язкової сили міжнародного права. Функції міжнародного права.

Проблеми аналізу системи міжнародного права. Поняття й основні принципи побудови системи сучасного міжнародного права. Структура міжнародного права. Галузь міжнародного права. Інститут міжнародного права. Специфічні особливості норм міжнародного права, порядку їх створення та застосування. Види міжнародно-правових норм та їхня класифікація. Концепція «м'якого права» (soft law). Ієрархія норм міжнародного права. Взаємодія норм міжнародного права з нормами інших систем регулювання міжнародних відносин. Форми і способи реалізації норм міжнародного права. Міжнародно-правовий та внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права.

Поняття «джерела міжнародного права». Особливості становлення джерел міжнародного права, їх класифікація й загальна характеристика. Міжнародний договір. Міжнародний звичай. Загальні принципи права. Рішення міжнародних органів та організацій. Рішення міжнародних судів та арбітражних трибуналів. Доктрина міжнародного права. Національне законодавство та рішення національних судів.

Значення проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Теорії співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Доктрина міжнародного права про здійснення його норм у внутрішньодержавній сфері. Конституційне право і судова практика держав щодо співвідношення національного та міжнародного права. Національне законодавство та міжнародна судова практика. Національне законодавство України, її судова практика та міжнародне право.

Тема 2. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Походження терміна «міжнародне право» та визначення його поняття в сучасній науці. Історія виникнення та розвитку міжнародного права. Міжнародне публічне та міжнародне приватне право.

Історія і наука міжнародного права. Міжнародне право стародавнього світу. Міжнародне право в міжнародних відносинах стародавнього світу. Становлення міжнародного права в епоху Середньовіччя. Інститути міжнародного права Середньовіччя.

Міжнародне право в перехідний період від Середньовіччя до Нового часу. Вестфальський мир 1648 року, його значення для розвитку міжнародного права. Міжнародне право з 1648 до 1815 року. Вплив Великої французької та інших буржуазних революцій на розвиток міжнародного права. Віденський конгрес 1815 р.

Міжнародне право з 1815 року до закінчення Першої світової війни. Перша світова війна і міжнародне право. Міжнародне право з 1919 року до створення ООН. Друга світова війна і міжнародне право. Вашингтонська декларація. Сучасне міжнародне право.

Тема 3. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА. ВИЗНАННЯ ТА ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття міжнародних правовідносин. Основні риси сучасних міжнародних правовідносин. Система міжнародних правовідносин.

Співвідношення понять «суб'єкт міжнародного права» і «суб'єкт міжнародних правовідносин». Поняття і види суб'єктів. Зміст міжнародної правосуб'єктності.

Держави як основні суб'єкти міжнародного права і міжнародних правовідносин. Поняття й ознаки державного суверенітету, суверенітет і внутрішня компетенція держави. Основні права і обов'язки держав. Юрисдикція держави. Імунітет держави. Види держав-суб'єктів міжнародного права і міжнародних правовідносин. Україна як суб'єкт міжнародного права і міжнародних правовідносин. Поняття, види, форми, засоби, типи та юридичне значення міжнародно-правового визнання. Поняття, випадки та види правонаступництва. правонаступництво України.

Міжнародна правосуб'єктність нації. Нації і народи, що виборюють свою незалежність, особливості їхньої міжнародної правосуб'єктності. Способи здійснення права на самовизначення. Нетипові суб'єкти – державоподібні утворення. Правосуб'єктність сучасних міжнародних організацій. Види міжнародних організацій.

Питання міжнародної правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб. Населення і народ в міжнародному праві. Міжнародно-правові питання громадянства. Фізичні особи з особливим правовим статусом. Право притулку. Дипломатичний захист. Правове становище транснаціональних компаній.

Зміст міжнародних правовідносин. Суб'єктивні права і юридичні обов'язки суб'єктів. Співвідношення суб'єктивного права і міжнародної правоздатності. Види суб'єктивних прав і юридичних обов'язків суб'єктів. Об'єкт міжнародних правовідносин. Юридичні факти і міжнародні правовідносини.

Тема 4. ВИЗНАННЯ ТА ПРАВОНАСТУПНИЦТВО

Визнання і міжнародна правосуб'єктність. Поняття визнання та його юридичне значення. Види і форми визнання. Правові наслідки визнання у

міжнародному праві. Теорії визнання держав. Зміст декларативної теорії про визнання держав. Особливості конститутивної теорії визнання держав.

Міжнародно-правове регулювання правонаступництва. Поняття і види правонаступництва. Правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів, державної власності, державних архівів і державних боргів.

Правовий статус правопередника у міжнародному праві. Особливості правового регулювання інституту правонаступництва в результаті військових конфліктів та територіальних змін.

Права та обов'язки правонаступника. Міжнародно-правові засоби, що регулюють праввідносини за участю правонаступника.

Правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР. Основні принципи міжнародного права.

Тема 5. ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Загальна характеристика поняття «принципи права». Поняття принципів міжнародного права. Функції, природа та ознаки основних принципів міжнародного права. Класифікація основних принципів міжнародного права. Юридичний зміст та сфера застосування основних принципів міжнародного права. Співвідношення основних принципів системи, принципів галузі та інституту, універсальних, регіональних і партикулярних принципів.

Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили та погрози силою. Принцип непорушності державних кордонів. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип мирного розв'язання міжнародних суперечок.

Принцип невтручання у внутрішні справи держав. Принцип загальної поваги прав людини. Принцип самовизначення народів і націй. Принцип співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Тема 6. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Сутність і принципи міжнародного правотворчого процесу. Односторонні акти держави у міжнародному правотворчому процесі. Участь громадськості у міжнародному правотворчому процесі. Кодифікація і подальший розвиток міжнародного права.

Міжнародне право та міжнародний правопорядок. Функції міжнародного правопорядку. Учасники міжнародного правопорядку та вимоги до їх правового статусу. Загальносоціологічні засади міжнародного правопорядку. Загальні юридичні принципи міжнародного правопорядку. Принципи функціонування міжнародного правопорядку.

Норми міжнародного права, їхні сутність, зміст та призначення. Класифікація норм міжнародного права. Кодифікація норм міжнародного права та їх прогресивний розвиток.

Імплементация норм міжнародного права. Трансформація норм міжнародного права. Апроксимація норм права ЄС. Уніфікація положень сучасного міжнародного права.

Тема 7. МІЖНАРОДНА ЗАКОННІСТЬ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Поняття і сутність міжнародної законності. Структура міжнародної законності. Режим і принципи міжнародної законності, їх особливості на сучасному етапі.

Загальне і особливе міжнародної законності та міжнародного правопорядку. Сутність міжнародного правопорядку.

Відповідальність у міжнародному праві. Поняття, цілі та функції інституту міжнародно-правової відповідальності. Принцип міжнародної відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Міжнародно-правові відносини відповідальності.

Підстави міжнародної відповідальності суб'єктів міжнародного права. Поняття й ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація та види міжнародного правопорушення. Елементи міжнародно-протиправного діяння.

Види і форми міжнародно-правової відповідальності держав. Діяння держави відповідно до міжнародного права. Порушення міжнародного зобов'язання. Відповідальність держави у зв'язку з діянням іншої держави. Обставини, що виключають протиправність. Зміст міжнародно-правової відповідальності держави. Відшкодування збитків. Відповідальність за правомірну діяльність.

Імплементация міжнародно-правової відповідальності. Заклик до відповідальності.

Контрзаходи і санкції в міжнародному праві, їх поняття і характерні особливості. Типи і види міжнародно-правових санкцій. Умови правомірності застосування міжнародно-правових санкцій. Механізм застосування міжнародно-правових санкцій.

Міжнародна відповідальність за шкідливі наслідки.

Відповідальність міжнародних організацій. Міжнародно-правова відповідальність фізичних осіб.

Тема 8. ТЕРИТОРІЯ І МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Поняття і значення території у міжнародних відносинах і міжнародному праві. Види територій. Поняття територіального верховенства.

Юридична природа та склад державної території. Правові підстави зміни державної території. Протиправні зміни державної території. Оренда території. Державні кордони: поняття, види та правовий режим державних кордонів. Види, способи, порядок встановлення й охорона державних кордонів. Правовий режим прикордонних зон.

Територія з міжнародним режимом. Території зі змішаним режимом. Території зі спеціальним міжнародним режимом. «Нічийні території» (*res nullius*).

Міжнародно-правовий режим водних об'єктів. Міжнародні ріки. Режим судноплавства по Дунаю. Прикордонні ріки. Міжнародні канали. Прикордонні озера.

Без'ядерні зони. Договір про Антарктику. Договір Тлателолко. Договір Раротонга. Договір Пеліндаба. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Режим живих ресурсів. Принцип мирного використання Антарктики. Принцип свободи наукових досліджень в Антарктиці.

Правовий статус Арктики. Секторний поділ арктичних територій. Концепція інтернаціоналізації Арктики. Арктична Рада: мета створення і членство.

Поняття і види територіальних спорів. Урегулювання територіальних спорів. Концепція критичної дати, теоретичні критерії її встановлення. Ефективна окупація. Набувальна давність. Принцип *uti possidetis*. Концепція естопелю. Протест у територіальному спорі.

Модуль 2

Особлива частина міжнародного права

Тема 9. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Право міжнародних договорів, його система та джерела. Віденська конвенція про право міжнародних договорів (1969 р.), Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів (1978 р.), Віденська конвенція про право договорів між державами й міжнародними організаціями (1986 р.).

Поняття міжнародного договору, суб'єкти права міжнародних договорів, сторони й учасники міжнародних договорів. Укладання міжнародних договорів, правосуб'єктність на укладання договорів, повноваження. Стадії укладання міжнародних договорів. Застереження до договорів та їх юридичні наслідки.

Форма й структура договору. Мова договору. Тлумачення міжнародного договору і види тлумачення. Дія міжнародного договору. Умови чинності договору, визнання договору недійсним. Перегляд договору. Припинення й призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору. Функції й повноваження депозитарію. Реєстрація та публікування договору.

Тема 10. ПРАВО ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН

Поняття, функції, принципи й джерела права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин, загальна характеристика: глава держави, парламент, уряд, відомство зовнішніх справ, інші відомства, суд. Привілеї та імунітети посадових осіб

Дипломатичне право: поняття і джерела. Види дипломатичних представництв. Функції дипломатичних представництв. Торгові представництва. Дипломатичний корпус. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв та їх персоналу.

Дипломатичне право спеціальних місій і міжнародних організацій. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх персоналу. Привілеї та імунітети представників держав при міжнародних організаціях.

Міжнародно-правовий захист осіб, що користуються дипломатичним імунітетом.

Поняття та джерела консульського права. Консульські зносини. Організація консульських установ, типи консульських установ. Функції консульських установ. Призначення консула та припинення його повноважень. Привілеї та імунітети консульських представництв та їх персоналу.

Тема 11. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Поняття, функції, принципи й джерела права міжнародних організацій. Становлення й розвиток права міжнародних організацій.

Поняття, класифікація та роль міжнародних організацій у сучасних міжнародних відносинах. Історія виникнення міжнародних організацій та їх місце в житті сучасного міжнародного співтовариства. Юридична природа міжнародних організацій, їх компетенція і функції. Членство в міжнародних організаціях, порядок вступу й виходу з міжнародної організації. Органи міжнародної організації, порядок їх формування, компетенція й діяльність. Правотворча діяльність міжнародних організацій та їх органів, юридична сила актів міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй: умови, історія створення, цілі та принципи. Членство в ООН. Головні органи ООН. Спеціальні установи ООН. Представництва при міжнародних організаціях.

Регіональні міжнародні організації: створення, цілі, керівні органи. Рада Європи. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). Союз незалежних держав (СНД). Ліга Арабських держав (ЛАД). Організація американських держав (ОАД). Організація Африканської Єдності (ОАЄ).

Європейський Союз. Передумови виникнення права Європейського Союзу. Поняття і структура права Євросоюзу. Роль Європейського Союзу в правовому регулюванні європейської інтеграції. Договірний механізм Євросоюзу. Інституційний механізм Євросоюзу. Правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу.

Тема 12. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Проблема співвідношення міжнародного права прав людини та основних свобод і права збройних конфліктів.

Поняття і функції права збройних конфліктів. Система права збройних конфліктів. Становлення та кодифікація права збройних конфліктів. Джерела і принципи права збройних конфліктів. «Право Гааги» і «Право Женев». Об'єкт і сфера застосування права збройних конфліктів.

Правовий статус учасників збройних конфліктів. Основні інститути права збройних конфліктів. Методи й засоби ведення воєнних дій.

Захист жертв війни: основні положення. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Захист поранених, хворих та осіб, що потерпіли корабельну аварію. Військовополонені. Інтерновані особи. Зони безпеки.

Режим воєнної окупації: поняття окупації, дія режиму в часі. Управління окупованою територією. Правове становище населення окупованої території. Рух опору на окупованій території.

Поняття нейтралітету. Нейтралітет у сухопутній війні. Нейтралітет і воєнні дії на морі й у повітряному просторі. Громадяни нейтральних держав та їх власність на території воюючих держав.

Дія гуманітарних норм в конфліктах неміжнародного характеру. Контроль за виконанням права збройних конфліктів. Право збройних конфліктів і миротворчі сили ООН. Національні і міжнародні засоби забезпечення норм права збройних конфліктів.

Тема 13. МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО

Поняття і розвиток міжнародного морського права. Основні принципи та джерела міжнародного морського права. Кодифікація норм міжнародного морського права.

Класифікація та делімітація морських просторів.

Простори, що входять до складу території прибережної держави. Внутрішні морські води, їх правовий режим. Морські порти. Поняття територіальних вод, кримінальна і цивільна юрисдикція. Право мирного проходу через територіальні води. Води архіпелагу.

Простори, що не входять до складу території прибережної держави, але прибережна держава має на неї певні суверенні права, визначені міжнародним правом. Прилегла зона і її правовий режим. Континентальний шельф. Виключна економічна зона: поняття, правовий режим.

Правовий режим відкритого моря. Район відкритого моря. Правовий режим міжнародного морського дна. Замкнені і напівзамкнені моря.

Міжнародно-правове регулювання освоєння мінеральних ресурсів глибинного морського дна, правові проблеми судноплавства, іншої господарської діяльності й проведення науково-дослідницьких робіт. Міжнародно-правовий режим наукових досліджень Світового океану. Міжнародно-правовий режим захисту і охорони морського середовища. Мирне розв'язання спорів, що виникають при дослідженні й використанні Світового океану.

Міжнародні протоки, канали і річки, що використовуються для міжнародного судноплавства.

Міжнародні морські організації. Правові питання надання допомоги та порятунку на морі. Морські судна. Правові проблеми статусу військових кораблів.

Тема 14. МІЖНАРОДНЕ ПОВІТРЯНЕ ТА КОСМІЧНЕ ПРАВО

Поняття міжнародного повітряного права. Основні джерела повітряного права. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі. Міжнародні Правила польотів у повітряному просторі держав і в міжнародному повітряному просторі. Комерційні права в міжнародних повітряних сполученнях. Міжнародна організація цивільної авіації.

Поняття й функції міжнародного космічного права. Джерела та головні принципи міжнародного космічного права. Правовий режим космічного простору, небесних тіл і космічних об'єктів. Космічний екіпаж. Правовий статус космонавтів і космічних апаратів. Правові форми співробітництва держав у космосі. Спеціальні правові режими деяких видів космічної діяльності. Міжнародно-правова відповідальність за космічну діяльність.

Тема 15. МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО

Поняття міжнародного економічного права. Джерела, цілі і принципи міжнародного економічного права. Право стійкого розвитку. Держава в міжнародному економічному праві. Міжнародні організації в галузі міжнародного економічного співробітництва. Транснаціональні корпорації.

Розв'язання міжнародних економічних спорів. Міжнародне торговельне право. Міжнародне фінансове право. Міжнародне інвестиційне право. Міжнародне податкове право. Міжнародне транспортне право. Поняття, види та система міжнародних економічних договорів. Міжнародний економічний договір, угоди про товарообмін, міждержавні товарні угоди, кредитні угоди, угоди про міжнародні розрахунки. *Lex mercatoria*.

Міжнародно-правове регулювання співробітництва у промисловості та сільському господарстві. Правове регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва. й функції міжнародного митного права. Поняття, принципи та джерела міжнародного митного права. Інститут митного простору. Міжнародні митні договори та їхня інкорпорація у внутрішнє право.

Тема 16. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ПРАВ ЛЮДИНИ

Поняття, функції та правове закріплення міжнародних стандартів прав і свобод людини. Формування стандартів прав людини на універсальному рівні. Об'єктивні передумови необхідності розвитку співробітництва держав у галузі захисту прав людини.

Поняття, функції та принципи міжнародного права захисту прав людини та основних свобод. Система міжнародного права захисту прав людини та основних свобод. Джерела міжнародного права захисту прав людини та основних свобод.

Класифікація прав людини. Громадянські й політичні права. Економічні, соціальні і культурні права. Право стійкого розвитку. Колективні права. Права народів. Права національних, етнічних, релігійних і мовних меншин. Права корінних народів і таких, що ведуть племінний спосіб життя.

«Хартія прав людини» (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права), її загальна характеристика, юридична сила. Регіональні системи міжнародного захисту прав людини та основних свобод.

Міжнародні договори, які регулюють захист прав окремих категорій індивідів (жінки, діти, національні меншини). Розгляд докладів, петицій, звернень, інспектування. Процедури розгляду індивідуальних скарг, скарг держав. Захист прав людини міжнародними посадовими особами.

Види правових режимів, порядок в'їзду, виїзду, оформлення перебування іноземних громадян. Права і свободи іноземних громадян і осіб без громадянства.

Основні групи міжнародних документів про захист прав людини. Міжнародні органи із захисту прав людини. Формування стандартів прав людини на регіональному рівні. Європейський Суд з прав людини. Контрольні механізми в рамках ОБСЄ.

Тема 17. МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Поняття, предмет і джерела міжнародного екологічного права. Формування міжнародного права навколишнього середовища.

Принципи міжнародного екологічного права. Міжнародно-правове регулювання вирішення глобальних екологічних проблем.

Охорона рослинного та тваринного світу згідно норм міжнародного права. Охорона атмосфери і навколосезонного космічного простору.

Особливості гармонізації норм міжнародного права із чинним українським законодавством.

Міжнародна співпраця з охорони довкілля від радіоактивного забруднення. Міжнародні екологічні організації.

Тема 18. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю. Міжнародні стандарти в галузі боротьби зі злочинністю і кримінального правосуддя. Міжнародно-правова допомога в кримінальних справах. Видача злочинців. Екстрадиція. Міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб.

Поняття і розвиток міжнародного кримінального права. Система міжнародного кримінального права.

Загальна частина міжнародного кримінального права. Основні принципи та джерела міжнародного кримінального права. Взаємодія міжнародного і внутрішнього кримінального права. Міжнародно-правове регулювання загальних питань юрисдикції у різних територіальних просторах. Уніфікація кримінального законодавства держав. Відповідальність за міжнародним кримінальним правом. Кримінальна юрисдикція.

Особлива частина міжнародного кримінального права. Поняття міжнародної боротьби зі злочинністю. Її головні форми та тенденції розвитку. Поняття міжнародного злочину. Боротьба з окремими видами злочинів. Транснаціональні злочини. Злочини за загальним міжнародним правом. Конвенційні злочини. Міжнародний тероризм.

Інституційний механізм міжнародного кримінального права. Міжнародні кримінальні судові органи. Нюрнберзький і Токійський військові трибунали. Міжнародні кримінальні трибунали для Югославії і Руанди. Міжнародний кримінальний суд. Міжнародні органи боротьби зі злочинністю. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).

Тема 19. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ І КОНФЛІКТІВ

Поняття мирного розв'язання міжнародних спорів. Види міжнародних спорів. Рекомендації щодо мирного врегулювання міжнародних спорів. Мирні засоби – єдиний правомірний спосіб вирішення спорів і розбіжностей між державами. Класифікація мирних засобів розв'язання міжнародних спорів. Безпосередні дипломатичні акції. Міжнародні процедури примирення як урегулювання спору сторін за допомогою третіх елементів. Міжнародний юридичний розгляд.

Традиційні мирні засоби розв'язання міжнародних спорів. Безпосередні переговори, стадії переговорного процесу. Консультації (факультативні, обов'язкові) та їх особливості. Міжнародна процедура примирення. Добрі послуги. Посередництво. Міжнародні слідчі і погоджувальні комісії.

Міжнародне правосуддя та історія його становлення й розвитку. Постійна палата міжнародного правосуддя. Міжнародний суд ООН: склад, порядок утворення, компетенція, юрисдикція. Сучасна система міжнародних судових установ.

Регіональні та спеціалізовані міжнародні судові установи. Міжнародний трибунал з морського права. Суд Європейського союзу. Європейський Суд з прав людини. Економічний суд СНД. Міжнародні трибунали. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Засади міжнародного арбітражу. Постійна палата третейського суду. «Примірні правила арбітражного процесу».

Розв'язання міжнародних спорів у міжнародних організаціях. Механізм розв'язання міжнародних спорів в рамках ООН (Генеральна Асамблея ООН, Рада Безпеки ООН, Міжнародний Суд ООН) і регіональних організацій.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст.2598.
2. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_118/page
5. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21 березня 1986 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_a04
6. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23 серпня 1978 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_185
7. Всесвітня поштова конвенція від 1 січня 1996 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_297
8. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень від 12 жовтня 1929 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_181
9. Европейская конвенция о внешнеторговом арбитраже от 21 апреля 1961г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_d08
10. Європейська ландшафтна конвенція від 7 вересня 2005 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_154
11. Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 8 вересня 1975 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_217
12. Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву от 10 декабря 1982 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_183

13. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ від 26 вересня 2003 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_181
14. Конвенція о Кодексе поведения линейных конференций от 6 октября 1983 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_020
15. Конвенція о мирном решении международных столкновений от 18 октября 1907 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_938
16. Конвенція Организации Объединенных Наций о морской перевозке грузов от 31 марта 1978 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_391
17. Конвенция о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений от 10 июня 1958 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_070
18. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
19. Міжнародна конвенція про вантажну марку від 5 квітня 1966 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896_007
20. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_180
21. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_011
22. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 7 грудня 1944 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_038
23. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002
24. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_060
25. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4. 11. 1950 р. // Верховна Рада України. Офіційний

- інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
26. Заклучний акт НБСЄ, підписаний 1 серпня 1975 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_055
27. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг від 28 травня 1988 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_263
28. Загальна декларація прав людини ООН. Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
29. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права ООН. Міжнародний документ від 16.12. 1966 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
30. Декларація о принципах міжнародного права, касаючихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций от 24 октября 1970 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_569
31. Рамкова конвенція про захист національних меншин від 1 лютого 1995 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_055
32. Статут ООН. Міжнародний документ від 26. 06. 1945 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_010
33. Декларація тисячоліття ООН від 8 вересня 2000 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_621
34. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017
35. Договір про створення Економічного союзу від 24 вересня 1993 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_051
36. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства від 25 жовтня 2005 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_926
37. Заклучительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе (Хельсинки, 1 августа 1975 г.) // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055

38. Манильская декларация о мирном разрешении международных споров от 15 ноября 1982 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_568
39. Марракешское соглашение о создании Всемирной торговой организации от 15 апреля 1994 г. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/152_002
40. Міжнародна угода по цукру від 1992 р. від 20 березня 1997 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_097
41. Угода про створення зони вільної торгівлі від 4 квітня 1999 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_051
42. Резолюция 45/158 Генеральной Ассамблеи ООН от 18 декабря 1990 года // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_202
43. Решение об Основах таможенных законодательств государств-участников Содружества Независимых Государств (Алматы, 10 февраля 1995 г.) // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakonuz.com/?document=16528>
44. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 9 травня 1980 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_291
45. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав від 8 грудня 1991 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_077
46. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору від 9 липня 1997 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_002
47. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
48. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – ст. 131.
49. Про національні меншини: Закон України від 25 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 36. – ст. 529.
50. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3. – Ст. 12.
51. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

52. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 199; 2003. – № 30. – Ст. 247.
53. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
54. Програма інтеграції України до Європейського Союзу. Указ Президента України від 14 вересня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 30. – Ст. 1648.
55. Про приєднання України до Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів: Постанова Верховної Ради України від 17 вересня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №41. – Ст. 601.
56. Щодо відносин України і Організації Північно-Атлантичного Договору (НАТО): Постанова Верховної Ради України від 23 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 20-74. – Ст. 193.
57. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 18. – Ст. 101.
58. Про правовий статус іноземців: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
59. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46. – Ст. 617.
60. Про ратифікацію Конвенції ООН з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції ООН з морського права 1982 року: Закон України від 3 червня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 254.
61. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 1. – Ст. 65.
62. Про дипломатичні ранги України: Постанова Верховної Ради України від 31 січня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 18. – Ст. 236.
63. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
64. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

Література

Основна:

1. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М.В.Буроменського. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 336с.
2. Міжнародне право: підручник / за ред. В.А Ліпкана. – Київ: КНТ, 2009. – 752 с.
3. Міжнародне право: Підручник / Л.Д. Тимченко, В.П. Кононенко. – К.: Знання, 2012. – 631 с.
4. Міжнародне публічне право: у 3 Т. / [В.Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О.В. Беглий, О.А. Радзівілл та ін.]; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. – К.: НАУ, 2012. – Т. 1. – 420 с.
5. Міжнародне публічне право: у 3 Т. / [В.Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О.В. Беглий, О.А. Радзівілл та ін.]; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. – К.: НАУ, 2012. – Т. 2. – 348 с.
6. Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право: навчальний посібник/ Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 344 с.
7. Черкес М.Ю. Міжнародне право [Текст]. К.: Знання, 2009. – 397 с.

Додаткова:

1. Аверочкіна Т.В. Сучасний стан здійснення суверенітету державами в морських просторах / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2012 . – № 5. – С. 113-121.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник / М.О. Баймуратов. – Харків: Одиссей, 2008. – 704 с.
3. Блощаневич А.В. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного права у ХХІ столітті / А.В. Блощаневич // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 390-393.
4. Буткевич В. Виклики міжнародному праву в умовах глобалізації світу / В. Буткевич // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 12-50.
5. Буткевич О. Генезис науки історії міжнародного права / О. Буткевич // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 268-285.
6. Бюньон Ф. Красный крест. Красный полумесяц. Красный Кристалл / Ф. Бюньон. – М.: Международный Красный Крест, 2007. – 100 с.
7. Волошин Ю.О. Міжнародне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: еволюція та особливості сутнісних характеристик / Ю.О. Волошин // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2011. – № 4. – С. 88-94.
8. Вылегжанин А.Н. Международный обычай как основной источник международного права / А.Н. Вылегжанин // Государство и право. – 2012. – № 6. – С. 78-89.
9. Гом'єн Д. Кроткий путівник Європейською конвенцією з прав людини / Д.Гом'єн. – Вид. 3-тє. – К.: Фенікс, 2006. –192 с.

10. Гринюк Н. Поняття принципу суверенної рівності держав у сучасному міжнародному праві / Н. Гринюк // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 11. – С. 112-114.
11. Гулима Ю. Тенденції у розвитку науки міжнародного права, нові підходи до вивчення міжнародного права / Ю. Гулима // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 174-177.
12. Дмитрієв А.І. Історія міжнародного права: монографія / А.І. Дмитрієв, Ю.А. Дмитрієва, О.В. Задорожній; Укр. асоціація міжнародного права, Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Т.Г. Шевченка, Укр. держ. ун-т фінансів та міжнародної торгівлі. – Київ: Промінь, 2008. – 384 с.
13. Дэйвис К. Право Европейского Союза / К.Дэйвис; пер.со 2-го англ. изд. – К.: Знання, 2005. – 406 с.
14. Заблоцька Л.Г. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи: навчальний посібник / Л.Г.Заблоцька, А.Л. Федорова, Т.І.Шинкаренко. – К.: Фенікс, 2007. – 224 с.
15. Зінченко В.В. Англо-американська модель права та конституціоналізму як інтегративна традиція і вагоме джерело нормативних цінностей сучасної міжнародної правової системи і демократії / В.В. Зінченко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – № 3. – С. 89-101.
16. Іванов Ю.А. Міжнародне право: посібник для підготовки до іспитів / Ю.А. Іванов. – 3-тє вид., стереотип. – К.: Паливода А.В., 2008. – 202 с.
17. Іванченко О. Способи узгодження норм національного права з нормами міжнародного права / О. Іванченко // Юридичний вісник. – 2013 . – № 2. – С. 178-182.
18. Калашник Г.М. Вступ до дипломатичного протоколу та етикету: навч. посібник / Г.М.Калашник. – К.: Знання, 2007. – 143 с.
19. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: навчальний посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губернського. – Київ: Знання, 2009. – 751 с.
20. Маргело М.В. Міжнародне контрактове право: проблеми визначення предмету / М.В. Маргело // Юридична наука. – 2013. – № 4. – С. 131-139.
21. Мартиненко А.К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / А.К.Мартиненко, Б.А.Мартиненко. – К.: Ліра-К, 2007. – 366 с.
22. Мельник А.Я. правонаступництво України щодо міжнародних договорів СРСР: монографія / А.Я.Мельник; А. Я. Мельник; Ін-т держави і права Національної академії наук, Ін-т законодавства України. – К.: Юридична думка, 2005. – 424 с.
23. Мережко О.О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики: монографія / О.О.Мережко. – К.: Таксон, 2002. – 344 с.
24. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. – Х.: Право, 2011. – 320 с.
25. Міжнародне публічне право. Підручник / за ред. Репецького В.М. – Київ: Знання, 2011. – 437 с.

26. Міжнародне судочинство / за аг. ред. Ю.С. Шемшученка. – Київ: Юридична думка, 2009. – 260 с.
27. Моца А. Інтеграція як особлива форма міжнародного співробітництва держав / А. Моца // Юридична Україна. – 2012. – № 12. – С. 117-122.
28. Павко А.І. Джерела міжнародного права: загальне і особливе / А.І. Павко, Я.А. Павко // Юридична наука. – 2012. – № 7. – С. 116-123.
29. Павко Я. Поняття міжнародного договору, його джерела та суб'єкти: термінологічні аспекти проблеми / Я. Павко // Віче. – 2013. – № 12. – С. 23-26.
30. Парфенюк Б. Прийомка яхты в чартер / Б. Парфенюк // Фарватер. – 2013. – № 6. – С. 68-74.
31. Репецький В.М. Міжнародне гуманітарне право: підручник / В.М. Репецький, В.М. Мисик. – К.: Знання, 2007. – 467 с.
32. Резнева М. Визнання, що мається на увазі: теорія та практика міжнародного права / М. Резнева // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 3. – С. 156-159.
33. Сагайдак О.П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навчальний посібник / О.П.Сагайдак, П.Д.Сардачук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 295 с.
34. Сидор В.Д. Міжнародне економічне право: навчальний посібник / В.Д. Сидор. – Київ: Дакор, 2010. – 248 с.
35. Старжинский В.С. NATO – North Atlantic Treaty Organization. Организация Североатлантического Договора: история, структура, цели и задачи: учебное пособие / В.С. Старжинский, С.В. Старжинский. – Харьков: Бурун и К, 2008. – 160 с.
36. Старжинский В.С. Интерпол. Міжнародна організація кримінальної поліції: навчальний посібник / Старжинський В.С., Старжинський С.В., Хотенець П.В. – Харків: Бурун книга, 2006. – 112 с.
37. Точицький М. Європейський правовий простір: сучасні функціональні та інституціональні проблеми / М. Точицький // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 293-305.
38. Ушаков Н.А. Международное право: учебник/ Н.А.Ушаков; Н.А. Ушаков. – М.: Юристъ, 2005. – 304 с.
39. Ушаков Н.А. Международное право: ученик / Н.А.Ушаков; Н.А. Ушаков. – М.: Юристъ, 2005. – 304 с.
40. Хмельова І.Є. Визнання держав у міжнародному праві / І.Є. Хмельова // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 4. – С. 418-421.
41. Цимбрівський Т. Концепція правосуб'єктності у сучасному міжнародному праві: загальнотеоретичні проблеми / Т. Цимбрівський // Юридичний журнал. – 2012. – № 1. – С. 21-25.
42. Цюрупа М.В. Міжнародне гуманітарне право: навчальний посібник / М.В. Цюрупа. – К.: Кондор, 2008. – 364 с.
43. Чайковський Ю. На захист цілісності сучасного міжнародного права / Ю. Чайковський // Юридичний вісник. – 2013. – № 2. – С. 172-177.

44. Чехович Т.В. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами / Т.В. Чехович // Наук. вісник Нац. Академії внутрішніх справ України. – 2013. – № 1. – С. 277-283.
45. Шайгарданова В.В. Уніфікація норм міжнародного права / В.В. Шайгарданова // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 403-408.
46. Шинкарецкая Г.Г. Международно-правовые проблемы враждебного воздействия на информационные системы / Г.Г. Шинкарецкая // Государство и право. – 2013. – С. 82-88.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль. Об'єктами системи поточного та підсумкового контролю є робота студентів на семінарських (практичних) заняттях та виконаних індивідуальних (домашніх) завдань. Поточний контроль здійснюється при проведенні семінарських (практичних) та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів. При проведенні практичних занять – контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій.

Поточний контроль, який застосовується під час індивідуально-консультативних занять, здійснюється за допомогою відповідних тестів в усній або письмовій формі. Такий контроль застосовується по відношенню до тих студентів, які мають поточну заборгованість із поважних причин. Поточний контроль виконання студентами індивідуальних (домашніх) завдань здійснюється за допомогою перевірки викладачем результатів розв'язання розрахункових завдань.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі екзамену.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за результатами поточного контролю знань та складання екзамену. Загальна сума набраних балів протягом семестру за поточну успішність максимально складає 60. Ще 40 балів студент має можливість отримати при складанні екзамену. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в ПУЕТ, з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) передбачає, що студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «дуже добре» (82-89 балів) передбачає, що студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Оцінка «добре» (74-81 бал) передбачає, що студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача й самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно» (64-73 бали) передбачає, що студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «достатньо» (60-63 бали) передбачає, що студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю» (35-59 балів) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка «незадовільно з обов'язковим вивченням залікового кредиту» (1-34 бали) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.